

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne : **E. T.**, bývajúca K., zastúpená JUDr. L. C., advokátom vo V., proti žalovaným : **1/ B. R.**, bývajúca v S.S., **2/ G. M.**, bývajúca v Š., obe žalované zastúpené JUDr. K. P., advokátom v N., **o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 9 C 184/2004, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 15. januára 2008 sp. zn. 6 Co 192/2007,

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 15. januára 2008 sp. zn. 6 Co 192/2007 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nové Zámky rozsudkom z 6. marca 2007č.k. 9 C 184/2004-251 určil, že odstúpenie od zmluvy zo dňa 10.5.2004 zaslané žalovanými 1/, 2/ Správe katastra N. Z. s dátumom zaevidovania 11.6.2004, ktorou odstúpili od kúpnej zmluvy uzavretej 14.12.2003 ohľadne nehnuteľnosti vedenej v Správe katastra N. Z. zapísanej na LV č. X. katastrálne územie S., rodinný dom so súpisným č. X. (nadstavby) na parcele č. X. v podiele X. k celku žalovanou 1/ a X. k celku žalovanou 2/ a žalovanou 1/ ako vlastníčkou nehnuteľnosti vedených v Správe katastra N. Z. zapísaných na LV č. X. v katastrálnom území S., parcelné č. X., zastavané plochy a nádvoría o výmere X. m², parcelné č. X. záhrady o výmere X. m² v podiele X. je neplatné. Vyslovil, že žalované 1/, 2/ sú povinné zaplatiť k rukám právneho zástupcu žalobkyne titulom náhrady trov konania sumu 60 378,- Sk do 3 dní po právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že nikto nespochybňuje právo účastníkov odstúpiť od zmluvy, avšak tento úkon je možný len zo zákonných dôvodov. V danom prípade sa nepreukázalo, že by žalobkyňa nebola vyplatila

celú kúpnu cenu žalovaným, naopak v kúpnej zmluve je uvedené, že kúpnu cenu žalobkyňa zaplatila celú žalovaným po podpise kúpnej zmluvy na Notárskom úrade JUDr. G. D. dňa 4.12.2003. Odstúpenie od zmluvy je jednostranným právnym úkonom adresovaným druhej zmluvnej strane, ktorým sa ruší zmluvný záväzkový vzťah. Uvedený právny úkon nadobudne účinnosť okamihom, kedy dôjde do dispozičnej sféry druhého subjektu. Jeho účinnosť nie je podmienená súhlasom druhého účastníka, ani rozhodnutím súdu. Odstúpiť možno iba od zmluvy, ak je v zákone určené alebo účastníkmi dohodnuté. Okrem prípadov zákonom stanovených možno od zmluvy odstúpiť vtedy, ak to bolo subjektmi dohodnuté, či už pri uzavretí zmluvy alebo dodatočne. V danom prípade ani jeden z týchto dôvodov nebol preukázaný a preto mal súd za to, že návrh je dôvodný a ide o neplatné odstúpenie od zmluvy.

Na odvolanie žalovanej 1/ Krajský súd v Nitre rozsudkom z 15. januára 2008 č.k. 6 Co 192/2007-278 zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a návrh žalobkyne zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v predmetnej veci odstúpenie od zmluvy zo dňa 10.5.2004, ktoré žalobkyňa označila ako predmet konania a o ktorom súd prvého stupňa rozhodol, nespĺňa náležitosti odstúpenia od zmluvy v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia, pretože nie je adresované a doručené žalobkyňi ako účastníčke zmluvy. Adresované bolo ako návrh (žiadosť) o zastavenie konania o vklad Správe katastra N. Z., preto nemá voči žalobkyňi účinky odstúpenia od zmluvy. Je potrebné teda konštatovať, že odstúpenie od zmluvy zo dňa 10.5.2004 neexistuje. Predmet konania tak ako bol určený žalobkyňou neexistuje, preto súd prvého stupňa nemal o čom konať. Odvolací súd sa vzhľadom k tomu, meritom veci, t.j. posúdením platnosti odstúpenia od zmluvy už nezaoberal, neskúmal ho, pretože predmetom konania bolo neexistujúce odstúpenie od zmluvy zo dňa 10.5.2004 a nie existujúce odstúpenie od zmluvy zo dňa 14.4.2004. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne nesprávny podľa § 220 ods. 1 O.s.p. zmenil tak, že návrh zamietol.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla dovolaním žalobkyňa, ktoré odôvodnila tým, že uvedené rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Uviedla, že vo svojom návrhu podanom na Okresný súd Nové Zámky dňa 7.10.2004 pôvodne navrhovala, aby súd určil, že odstúpenie od zmluvy zo dňa 14.4.2004 je neplatné. Keďže v priebehu konania na súde boli do spisového materiálu zabezpečené aj ďalšie listinné dôkazy, z uvedeného dôvodu požiadala súd o zmenu petitu návrhu. Pritom vychádzala z písomnosti nachádzajúcich sa v spisovom materiáli na Správe katastra N. Z. pod

č. V., pričom na základe uvedených písomností vychádzala z toho, že až odstúpením od zmluvy zo dňa 10.5.2004, ktoré už boli u oboch účastníčok s úradne overenými podpismi došlo k splneniu formálnych podmienok odstúpenia. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že žalovaná 2/ od kúpnej zmluvy vlastne nikdy neodstúpila. Pokiaľ odvolací súd došiel k takémuto záveru, mal rozsudok prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie, nakoľko v opačnom prípade sa jedná o arbitrárne rozhodnutie odvolacieho súdu. Navrhla rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalované 1/, 2/ vo svojom vyjadrení navrhli dovolanie žalobkyne zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa dospel k záveru, že návrh je dôvodný a ide o neplatné odstúpenie od zmluvy.

Odvolací súd založil svoj zmeňujúci rozsudok v porovnaní so súdom prvého stupňa na právnom názore odlišnom od právneho názoru súdu prvého stupňa, keď vychádzal z toho, že predmet konania tak, ako bol určený žalobkyňou neexistuje, preto súd prvého stupňa nemal o čom konať. Vzhľadom k tomu meritom veci, t.j. posúdením platnosti odstúpenia od zmluvy sa už nezaoberal, neskúmal ho, pretože predmetom konania bolo neexistujúce odstúpenie od zmluvy zo dňa 10.5.2004 a nie existujúce odstúpenie od zmluvy zo dňa 14.4.2004.

Dovolací súd je toho názoru, že toto konanie odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého procesu.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001 a z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštančnom konaní.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svojim vyššie uvedeným postupom porušil právo žalobkyne na spravodlivý proces, pretože tým, že svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, v skutočnosti odňal žalobkyni právo namietat správnosť jeho právneho názoru na inštančne vyššom súde. K novým právnym záverom odvolacieho súdu sa žalobkyňa nemala možnosť vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa, sa nejavili významné. Ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, mal správne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. K požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania odvolací súd mohol učiniť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil žalobkyni realizáciu jej procesných práv, lebo jej odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom, rozhodujúcich skutkových zistení. Svojim postupom teda

žalobkyni odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Táto vada je tak závažnou procesnou vadou, že rozhodnutie vydané v takomto konaní, nemôže byť považované za správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Hoci posudzovať skutkové a na ne nadväzujúce právne závery odvolacieho súdu je zatiaľ predčasné, dovolací súd dáva odvolaciemu súdu na zváženie prehodnotiť jeho úvahy, podľa ktorých odstúpenie od zmluvy musí byť adresované a doručované žalobkyni ako účastníčke zmluvy, keď je zrejmé, že uvedený právny úkon nadobudne účinnosť okamihom, kedy dôjde do dispozičnej sféry druhého subjektu.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2009

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Emília Kišacová